

KAPITOLA PÁTÁ

KRŤANSKÉ A CHLISTOVSKÉ JAHODY POMOHLY Z BÍDY

Foto v úvodu: Rodina Rudolfa Strimpla v době pobytu na Chlistovském statku po roce 1895.

Mapa: Povinné císařské otisky v měřítku 1:2 880 zachycují stav v době mapování, tj. 1826–1843, Čechy – Chlistov.

KRŇANSKÉ A CHLISTOVSKÉ JAHODY POMOHLÝ Z BÍDY

Když se řekne Velké Pavlovice, každý si představí vlnice s orosenými hrozny. Krňany nejsou tak známé, ale jsou spojeny s červeně planoucími plody a odbornými publikacemi již natrvalo považovány za kolébkou pěstování jahod v Čechách. Krňanské jahody a jahodářství si získaly své pevné místo na pražských trzích a dá se říci, že i mezinárodní věhlas.

Byl to **Rudolf Strimpl**, nájemce hospodářského dvora Svatovítské kapituly v Teletíně na Chlístově, zvaný „Amerikán“, který si roku 1896 nechal od přítele z Ameriky zaslat sadbu polních jahod. Snad odrůdu „Bedford Champion“ z USA. Jahody se pak rozšířily na Neveklovsku, Benešovsku a dál do Čech a na Moravu.

Nejprve se jim říkalo Kyselky (vzpomínka babičky pana Bartáka z Krňan). Zanedlouho si jeho plantáže získaly takový věhlas, že, jak uvádí **Jaroslav Vlastovička v publikaci Z historie Netvořic**, u něho byl častým hostem i konopištský arcivévoda Ferdinand d'Este. Strimpl zřejmě prožíval z jeho návštěv to, čemu se říká smíšené pocity. Na jedné straně mu lahodila přízeň mocného pána, na druhé straně musel podle pamětníků přihlížet, jak nevytválení potomci (snad i utrousil i spratci) arcivévodovy řádí v jahodách a dupou po zralých plodech. Smíšených pocitů se nejspíše nezbažil ani po atentátu na arcivévodu v Sarajevě, který stál na začátku světové války.

Pěstování jahod se v kraji velmi rozšířilo a stalo se důležitým zdrojem příjmů obyvatelstva. Vláda SS nad krajem však přerušila samozřejmě i tento slibný hospodářský rozmach a tak ještě v roce 1948, tři roky po návratu prvních vyhnanců, píše kronikář: *Chvalně známé jahodářství v Krňanech po vystěhování obyvatelstva v roce 1942 zaniklo. Po osvobození se v menším množství opět jahody začaly*

pěstovat, ale sucho v roce 1947 zničilo většinu jahodových kultur, a proto úroda letos byla velmi malá.

Už v roce 1953 ale zní zápis kronikáře podstatně optimističtěji: *Jahody začaly na počátku května nasazovat květy a poněvadž rozhlas hlásil ranní mrazíky, byly pilně přikrývány slámou... Sběr začal na začátku června a úroda byla velká ... Předepsaná dodávka byla z jednoho hektaru 50 q, sběr byl ukončen 12. července a výkup byl splněn na 160 procent.*

Dobrá úroda byla podle kroniky i v roce 1955, přestože květnové mrazíky byly ostřejší a někteří pěstitelé se nespokojili jen se slaměnou příkrývkou, ale zapalovali kolem záhonů velké ohně. Přišly však i horší roky, např. v roce 1958 přes všechnu snahu část rostlin pomrzla, pak přišlo květnové sucho, vystřídané před sklizní naopak deštivým počasím, takže spíše prostřední úrodu navíc kazila plíseň.

Později, už v šedesátých letech, kronikář píše: ... *Letos bylo vykoupeno 205 q jahod (vypěstovaných v JZD i soukromníky). Nutno však říci, že pěstování jahod má sestupnou tendenci, ač průměrná cena výkupní je 8.50 za 1 kg. Odrůdy se stále mění, letošní nejvíc pěstovanou je „Překvapení tržnic“ (Surprise des Halles). Tato jahoda, třebaže je chuti nakyslé, pro svou ranost a poměrnou trvanlivost si stále udržuje svůj primát. Ty tam jsou „Goliáše“ a „Madame Monto“ (?), které jednak hnijí a potom mají i hodně škůdců. V roce 1978 zní krátký zápis v krňanské kronice: Nebývalá „úroda“ myší. Velké škody v jahodovi, kde pod trsy rostlinek ležely hromádky zralých jahod.*

Teletín mezi I. a II. světovou válkou, před otevřením velkého lomu na stavbu Slapské přehrad.

Po II. světové válce v pěstování jahod pokračovalo JZD Krňany, JZD Teletín, později jako JZD Vítěz Krňany a po sloučení s dalšími JZD pod společným názvem JZD Rozvoj Posázaví se sídlem v Jílovém u Prahy. Dnešním následovníkem je První Jílovská, která již jahody nepěstuje a orientuje se na jiné výrobky z přírodních zdrojů. Takže jisté pokračování tradice zde stále je.

Jahody – pro náš kraj Boží dary Jindra Schneiderová – Jankovská

Jahody, ty nejsladší plody,
jsou našemu kraji u Vltavy od Boha dány.
Od pradávna je naši předkové pěstovali,
svému skromnému živobytí si přilepšovali.
Pan Strimpl z Chlístova sazenice přivezl z daleké Ameriky,
svá jahodová pole dal ohradami střežiti.
Lidé, kteří na jeho polích pracovali,
na svá políčka je tajně vysazovali.
Za pár let kraj kolem Chlístova, Krňan, Teletína, Vysokého Újezda, Větrova, Netvořic
pěstováním jahod byl znám,
Jejich rajske plody obohacovaly stoly bohatých dam.
Lidé jahody do Štěchovic na parník nosili,
Do Prahy se po Vltavě plavili.
Časem se zmodernizoval svět,
Auta z Prahy jezdila do jahodářského kraje tam a zpět.
Lidé dodnes s láskou na polích pracují,
Hlavně pro své děti z města jahody pěstují.
Ty přijíždějí na venkov hlavně v létě ke svým rodinám,
Vnoučci do svých pusinek pomáhají trhat jahody šťastným babičkám.

Věnuji p. Rudolfovi Strimplovi a všem kdo se zasloužili o pěstování jahod v našem kraji.

4. 6. 2011

*děkuji p. Strimplovi
Le Schneiderová Jankovská*

Z lásky k rodnému kraji, Jindra Schneiderová-Jankovská z Vysokého Újezdu.

Kroniky se ještě zmiňují o některých úspěších. Na 1. mezinárodní výstavě ovoce a zeleniny v Erfurtu v roce 1962 byl vzorek jahod z plantáže na Komáru tehdejšího JZD Krňany oceněn zlatou medailí. Plody byly, kvůli zachování v čerstvém a nepoškozeném stavu, transportovány z Krňan vrtulníkem na pražské letiště a odtud letecky do Erfurtu. V pozdější době ale postupně pěstování jahod ve velkém upadlo.

V původním regionu jahodářství ve středních Čechách, v Kunraticích u Prahy, pokračoval v pěstování velkoplodého jahodníku v roce 1959 Václav Jakoubek. Jeho kunratické jahody získaly v roce 1964 na světové zahrádkářské výstavě ve Vídni zlatou medaili za odrůdu Senga sengána a stříbrnou za odrůdu Senga gigana.

Syn Ing. Jiří Jakoubek drží dál tradici jahodářů ze středních Čech založenou Rudolfem Strimplem. Symbolicky k vzpomínce na 115 let prvních jahod v Čechách, v Teletíně – Chlistově, v okrese Benešov, přispěl odrůdou Korona k vysazení několika symbolických řádků jahod na původním poli pěstitele Rudolfa Strimpla.

Krňany a jahody si našly své místo v historii nejen kraje a už tam tak patrně zůstanou i s jahodou ve svém znaku. Na paměť prvního jahodáře v Čechách – Rudolfa Strimpla přijaly v roce 2011 v rámci oslav prvního písemného zápisu o vsi Krňany, která byla od roku 1061 v držení kláštera na Ostrově, do svého znaku jahodu. V tomto případě jsou jak tradice jahod, tak i znak obce svého druhu naprosto ojedinělé.

Uskladňování jahod na lískách v domcích u jednotlivých polí.

HISTORIE VELKOPLODÝCH JAHOD V ČECHÁCH

*Helena Chodounská,
vnučka Rudolfa Strimpla*

HELENA CHODOUNSKÁ VYPRÁVÍ

OPIS PAMĚTÍ POŘÍZEN V 70. LETECH 20. STOLETÍ

„V době, kdy já sama mám již dospělé děti a jsem několika-násobnou babičkou, dostala se mi náhodou do ruky rodinná kronika, kterou napsala teta Žofinka. Zaujalo mne to tolik, že jsem si ji opsala a napsala pokračování o životě mého dědečka, Rudolfa Strimpla. Myslím si totiž, že jeho život byl tak zajímavý a poučný, že by neměl zapadnouti v zapomenutí. Myslím si, že i příštím generacím bude mít mnoho co říci. Proto píši i pokračování o mých rodičích, neboť jak dědečkův životopis by mohl být zářivým příkladem, tak život mých rodičů příkladem odstrašujícím. Víím, že nikdo není dokonalý a tak ani já nemám právo někoho odsuzovat. Ale zároveň si myslím, že příští generace mají právo znát věci, které se staly, a dobu, ve které naši předkové žili. Myslím si, že každý by měl o své rodině vědět vše, pěkné i špatné, snad se pak každý vyvaruje chyb, na které se pak v životě mnoho doplácí. Proto tedy píši o svých rodičích a později napíši i o sobě.“

Nechci své rodiče odsuzovat, víím, že na to nemám právo. Neodsuzuji, jen píši to, jak to viděly moje dětské oči, co jsem pochopila, když jsem byla starší. Snad to byl Osud, a proto muselo se stát to, co se stalo. Proto ani vy, kteří přijdete po mně a budete číst tyto řádky a snad i přepisovat osudy naší rodiny, neodsuzujte, ale politujte. Byli to lidé nešťastní a mně je velmi, velmi smutno, když to píši.“

Rudolf Strimpl

Rudolf Strimpl narodil se 9. května 1859 v Praze na Starém Městě v Kaprové ul. 45 jako syn krejčovského mistra a pražského měšťana Vojtěcha Strimpla a Veroniky roz. Braunové. Učil se dobře, vychodil reálku s dobrým prospěchem, ale čím více prospíval ve škole, tím více postonával. Byl velmi slabý, často ho bolívala hlava a tekla z nosu krev. Otec proto koupil chalupu v Počernicích a babička s Rudolfem se tam odstěhovala. Hoch sice trochu zesílil, ale na další studie nemohlo být ani pomyšlení.

Otec se ptal lékaře, kam by bylo nejlépe Rudolfa umístit. Dnes, když je dítě slabé a chudokrevné, předepíše mu lékař železitě víno. Tehdy lékař poradil, aby Rudolfa dali do železářského obchodu do učení. Tam že určitě zesílí. Chlapec sice toužil po zahradnictví, měl doma na pavlači plno truhlíků s květinami, ale v městské rodině pro to neměli pochopení. Zahradník byl pokládán za obyčejného nádeníka. A tak slaboučký Rudolf nastoupil místo učedníka – mučedníka

Malý Rudolf s chůvou.

u nesvědomitého pana Blechy v Praze, Václavské nám. To bylo největší neštěstí, které mohlo chlapce v tak útlém mládí postihnout. V železářství slabého chlapce téměř přizabili. Tahal po pražských ulicích těžké vozíky naložené železem, až se lidé zastavovali a mnozí z útrpnosti mu pomáhali. Ze-slábnul ještě více, pak onemocněl tyfem a dlouho zápasil se smrtí. Uzdravil se jen díky jeho tetičce z Volenic, kam byl dán na zotavenou. Zůstal však slabý, malý a přihrblý.

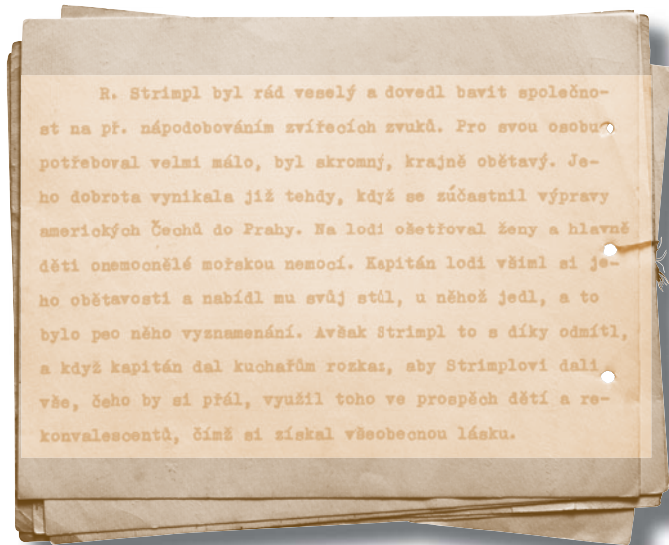
Když se probрал z těžké choroby, šel si pro novou sílu znovu do železářského obchodu, tentokrát do Vídně. Když se vyučil, vrátil se do Prahy a byl jako příručí u své sestry Vrony. Ale stále jej lákala cizina. Vydal se proto pěšky přes Alpy až do Říma, pak do Terstu, kde mu nabídli místo. Ač měl výborná vysvědčení a nevšední jazykové znalosti, přece nebyl přijat, že prý nemá „personu“. Protože mu někdo ukradl cestovní pas, vrátil se zase pěšky přes Tyroly a Ba-vory zpět domů.

Z poznámek, které si cestou vedl, vysvítá, že se nejvíce cestou zajímal o zemědělství. Po návratu mu otec zařídil v Kaprové ul. koloniální obchod. Ale Rudolf, ač se mu dobře vedlo, stále toužil po cizině.

V ten čas lákaly různé společnosti k vystěhovalectví do Ameriky, kde nabízely krásné pozemky téměř zadarmo. Od-jezd mu umožnila jeho sestra Márinka, která se uvolila jeho obchod, který šel velmi dobře, vést po tu dobu, co bude v Ame-ricce. A tak Rudolf s nemnohými úsporami, ale velkou nadějí plavil se zakrátko na zaoceánské lodi do Severní Ameriky.

Tehdy již uměl plynně mluvit německy, italsky, fran-couzsky, anglicky a česky. Později se naučil ještě polsky. Na lodi byl velmi oblíbený pro svou veselou povahu. Byl skromný a obětavý při ošetřování žen a dětí, které onemoc-něly mořskou nemocí.

Odjíždělo tenkrát z Čech mnoho lidí do Ameriky v do-mnění, že se tam uchytlí. Kapitán lodi si všiml jeho obě-tavosti a oblíbenosti a pozval jej ke svému stolu. Rudolf

Citace z Teletínské kroniky VI. Mühlbacha.

odmítl to s díky, ale když kapitán dal rozkaz kuchařům, aby Strimplovi dali vše, oč jen požádá, využil toho ve prospěch dětí a rekonvalescentů, čímž získal všeobecnou lásku.

V Americe jej ale čekalo zklamání. Pozemky sice byly krásné a ne drahé, ale rostly na nich ohromné stromy, se kterými si musel každý poradit sám. Malý, slabý Rudolf uznal, že na takovou práci nestačí.

První jeho místo bylo v New Yorku v obchodě. Tam ale nebyl dlouho a dostal nabídku do Texasu jako tlumoč-ník k lékaři. Na toto místo celý život velmi rád vzpomínal. S Dr. Ebneyem, který byl spíše jeho přítelem, jezdil k pa-cientům koňmo, neboť kůň tam byl jediným dopravním prostředkem.

Někdy bývali celé dny v sedle. Když právě nikdo nesto-nal, býval Rudolf zaměstnán v obchodě pana Mikesky. Dr. Ebney a pan Mikeska měli domy nedaleko sebe a byli dobří přátelé. Rudolf měl u lékaře na starosti udržovati v čistotě

nosti z pěstování zemědělských plodin v Americe širokému okolí. Nakonec se roku 1891, 15. srpna, o sedlčanské pouti oženil s Františkou Vlachovou, jednou z chovaneček Vojty Náprstka, českého buditele. Konečně roku 1895 si plní svůj celoživotní sen a pronajímá si od svato-vítské kapituly statek Chlistov v obci Te-letín u Krňan, poblíž Netvořic. Konečně také i přes počáteční svízele (statek byl nevalný) začíná samostatně hospodařit a od roku 1896 začíná s pokusy pěstovat po americkém vzoru jahody. Snad začíná s odrůdou „Bedford Champion“ z USA, v Krňanech a Teletíně zvanou v místě nejprve Kyselky, pak Golíše.

RUDOLF STRIMPL

9. 5. 1859 – 15. 3. 1920

Rudolf Strimpl se narodil 9. 5. 1859 v Praze na Starém Městě a zemřel 15. 3. 1920 na španělskou chřipku ve věku 61 let. V 80. letech 19. století cestoval po Evropě a dvakrát odjíždí do Ameriky, odkud si přiváží velké zkuše-nosti ze zemědělství, které ho vždy při-tahovalo, a poznatky o pěstování jahod. Roku 1887 se stěhuje do Sedlčan, kde si pronajímá obchod, udržuje až 75 včel-stev a současně předává své zkuše-

USA – 19. století, ilustrační foto ČTK.

JIŘÍ JAKOUBEK

jahodář z Kunratic
k historii jahod:

Drobné jahody znala Mezopotá-mie, Egypt, Řecko, Řím. Přibližně od 14. století se v anglických a francouz-ských zahradách pěstoval jahodník lesní *Fragaria vesca*. V 17. století byl dovezen z Ameriky druh jahodníku *Fragaria virginiana*. Roku 1766 před-stavil ve Versailles královský zahrad-ník Ludvíka XV. Antoine Duchesne nového amerického křížence *Fragaria virginiana* x *Fragaria chiloensis*. Poda-řilo se mu náhodně zkřížit dva ame-rické jahodníky dřívějšího viržinského a později dovezeného chilského. Tento kříženec (*Fragaria ananassa*) se stal předchůdcem nového druhu velko-plodých jahodníků, které se později začaly šlechtit v Holandsku. U nás se začal pěstovat velkoplodý jahodník zásluhou Rudolfa Strimpla po jeho zkušenostech z cest po Americe v roce 1896, první jahodářská oblast se na-cházela nedaleko Netvořic, v Teletíně na statku Chlistov.

všechny lékařské přístroje a jezdit s ním k pacientům jako tlumočník. U Mikesků byl na stravu a byt a za to vypomáhal ve volném čase v obchodě.

Pan Mikeska byl z Moravy a do Ameriky přišel jako malý chlapec, ale mluvil dobře česky. Jeho paní byla Američanka, ale uměla též dobře česky. Dr. Ebney mluvil pouze anglicky. Brával Rudolfa i k anglickým pacientům a vždy mu říkal, že mu pomáhá léčit svým humorem a dobrou náladou.

Pro jeho malou a slabou postavu říkali mu všichni Rudolfku. Za nějaký čas onemocněl však malárií a ještě nešťastnou náhodou spadl z koně a utrpěl těžký úraz. Dlouho, dlouho se zdálo, že podlehne. Ale vydržel. Lékař mu však přátelsky radil, aby se vrátil zpět do Čech.

Když se dozvěděl, že z Orleansu jede výprava amerických Čechů k slavnost-nímu otevření Národního divadla, vrátil se s nimi do Prahy.

Ale v Praze dlouho nezustal. Za 6 týdnů vypravil se znovu do Ameriky. Jel zpět do Texasu, ale protože mu tam nesloužilo zdraví, odjel do Chicaga. Nejdříve chtěl se svým přítelem Carmínem obchodovat s českým sklem a bižuterií, ale když spočítal, co by stál dovoz, poznali, že z obchodu nebude nic.

Carmín se chtěl oženit s Rudolfovou sestrou Žofií, ale jeho rodina nechtěla svolit, že pro něho mají bohatou nevěstu. Odjel tedy Carmín do Ameriky, kde chtěl rychle zbohatnout. Byl to však rozmazlený jedináček, který nevydržel tvrdé životní podmínky americké a kajícně se vrátil domů. Oženil se s bohatou ne-věstou, jak si jeho rodiče přáli, ale celý život byl nešťastný a trpce si Rudolfovi mnohokrát stěžoval.

To Rudolf, ač byl slabý, peníze na živobytí si dovedl vydělat vždy. Připojil se k českým vystěhovalcům, kteří chtěli založit v Kalifornii českou osadu. Z Chi-caga jeli do San Francisca přes Kansas City, celým Kansasem po délce, pak cípem

Colorada, Novým Mexikem a Arizonou. V Novém Mexiku a Arizoně byli skoro jen samí indiáni. Proto všichni při každé zastávce vybíhali z vlaku a pozorovali jejich kroj a stavení z hlíny i jejich výrobky, které nabízeli ke koupi.

Čím víc se blížili ke Kalifornii, tím byla příroda krásnější. Zatímco v Coloradu a Novém Mexiku byl sněh, v západní Arizoně kvetly květiny a kaktusy tak velké jako stromy. Nejhorlivějším pozorovatelem byl snad pan Fr. Petrovec. Byla to duše celé výpravy. Na jedné stanici vyběhl ven pozorovat indiány a pak se chtěl ještě umýt. Tu najednou vlak se dal do pohybu a všichni, co byli venku, rychle skákali do rozjíždějícího se vlaku. Mezi posledními byl p. Petrovec, polooblečený. Kabát se mu o cosi zachytil a on byl stržen pod kola vlaku a okamžitě mrtev. To vystěhovalcům vzalo další odvalu na cestu a tak ze 20 členů jich zbylo 8. Rudolf byl mezi těmi osmi vytrvalci a dojeli až do Kalifornie.

Ve svých dopisech píše, že celá tato cesta stála 5 dolarů. V Americe bylo totiž několik dopravních společností a ty se snažily potopit jedna druhou tím, že měly co nejlacinější jízdné. Kdo to nevydržel, položil se a druhá společnost to za babku koupila. V Americe je pánem dolar!

V Kalifornii se ale spolek rozpadl nadobro a tak Rudolf dojel do San Francisca a tam sehnal místo na pile (majitel byl Čech). Pracoval tam jako kuchař, ale píše, jaká těžká a namáhavá je to pro něho práce. Pracoval od 3 hod. ráno do 10 hod. večer. Za čas se dal dohromady s jedním, který pěkně maloval. Rudolf uměl též pěkně kreslit a tak namalovali v jedné polské osadě podle malého obrázku velký obraz sv. Stanislava. Poláci jej potřebovali do kostela. Velmi se líbil a osadníci se dobře odměnili.

USA, pila z konce 19. st., na podobné Rudolf Strimpl pracoval, foto ČTK.

V jiném městě pořádali tamější Češi jakési veselé šibřinky a Rudolf maloval dekoraci celého sálu. Dříve si nechal vyprávět všechny klepy a události a on to k všeobecnému veselí všechno nakreslil. Dostali více než štědrnou odměnu. Pak Rudolf také prodával klobouky. S humorem psal domů, jak že ty hučky uměl vychvalovat, aby obchod šel dobře.

Jinde je zase prosil farmář, který vlastnil velké stádo ovcí, aby jej vymalovali, jak ovce pase, opřen vzadu o hůl, jako by na ní seděl, a plete punčochu, jak tam bývalo zvykem. U nohou mu ležel jeho pes. Farmář měl z obrazu opravdu velikou radost a po celý čas, co obraz malovali, štědře je hostil a zaplatil jim moc dobře.

Rudolf však stále toužil koupit si farmu a hospodařit. Ale zdraví, ten jeho věčný nepřítel, opět mu nedovolilo a tak se Rudolf znovu vrátil do Čech, tentokráte navždy. V Praze se ujal svého obchodu, ale touha po přírodě jej lákala na venkov. Předal tedy obchod v Kaprově ul. nadobro své sestře Márince a přestěhoval se do Sedlčan. Z ušetřených peněz zařídil si koloniální obchod. Z jedné strany sousedil s děkanstvím, z druhé strany měl dům Dr. Vilém Chodovský. S touto rodinou se Rudolf velmi spřátelil a toto přátelství trvalo až do smrti. (Kdo z nich si tehdy pomyslel, že vnuk a vnučka založí novou rodinu a zpečetí tak přátelství navždy!)

Mimo obchod zařídil si Rudolf včelařství. Měl 75 včelstev, pletl si sám úly, vyráběl medovinu a ovocná vína. S paní doktorovou Chodovskou chtěl ve velkém vyrábět perník „pumpník“ a mandoletky, ale z tohoto podniku pak nějak sešlo.

Rouboval kde komu stromy, zakládal zahrady, v zimní hosp. škole vyučoval štěpařství a včelařství a přednášel na různých besedách o svých zkušenostech z Ameriky. Toto vše dělal zdarma. Jeho obětavost ukazuje tato příhoda.

Kdysi zavítal do Sedlčan Jungův cirkus. Návštěvy byly malé, byly zrovna žně a majitel cirku Jung si stěžoval Strimplovi v přítomnosti Dr. Chodovského. Žena nemocná, obchody bídne a bída kouká na rodinu ze všech stran. Po jeho odchodu řekl Strimpl: „Nemohli bychom pro toho ubožáka něco udělat?“ „Měli,“ odpověděl doktor, „ale co?“ „Což uspořádat cirkus sami? Je zde jízdní Sokol, mohli bychom vystoupit kořmo.“ Ujednáno a rozhodnutí sděleno Jungovi, který touto zprávou byl velmi potěšen. Pánové si vzali na starost i zvaní a pozvánky neopomenuli zaslati každému z vůkolních statků s upozorněním, kdo v cirkuse vystoupí.

V den představení byl cirkus v pravém slova smyslu nacpán a mnozí návštěvníci nehleděli na to, že dávají větší vstupné. Dobrovolní sedlčanští „cirkusoví umělci“ předvedli nejdříve čtverylku na koních, za co se jim dostalo bouřlivého potlesku. Jeden z účinkujících, pan Holoubek, sedlčanský mlynář a vážený občan, byl silnější postavy, a jak se ve stoje na koni ukláněl, chatrné vypůjčené cirkusové kalhoty mu vzadu praskly a bílé spodní prádlo svítilo ven.

Františka Vlachová, schovanka Vojty Náprstka již jako manželka Rudolfa Strimpla, kronika Teletina.

Byl znovu velký potlesk a on nevěda hlavní příčinu, ukláněl se tím horlivěji. Dr. Chodounský s velkým úspěchem dělal potom kouzelníka.

Strimpl vystoupil pak za zahradníci, která stojící na koni, hráběmi hřívou koni česala, tančila po hřbetě koně a svými výkony diváky uváděla v úžas. Dalším číslem vystoupení Strimpla bylo, že, převlečen za šaška, na neosedlaného koně se vyhoupl a kokrháním, štekotem a různými zvířecími zvuky obecenstvo bavil. Napodobovat zvířata uměl velmi dobře. Smích publika dostoupil vrcholu, když šašek v jízdě postavil se koni na hlavu. To byl výkon pravého amerického cowboje! Za to se ani pravý cirkusový umělec stydět nemusel. Účelu bylo dosaženo. Obecenstvo cele uspokojeno a pokladna Junga naplněna.

Po pět let vedla Rudolfovi domácnost sestra Žofie. Roku 1891, 15. srpna, o sedlčanské pouti oženil se Rudolf Strimpl s Františkou Vlachovou, jednou z chovank Vojty Náprstka, českého buditele.

Františka Vlachová narodila se 6. října 1861 v Nové Huti pod Náborem. Její otec, který byl zaměstnán v nedaleké továrně, měl v Nové Huti u Berounky domek se zahradou a malé hospodářství. V domku žili rodiče, dvě děvčátka, Františka a Anežka a babička.

Přišel rok 1872. Na horním toku Berounky byla průtrž mračen a přívál vody protřhl hráze několika rybníků. Obce podél Berounky projížděl jezdec na koni a křičel, že se žene velká voda, aby všichni, kdo bydlí u břehu Berounky, se rychle stěhovali. Matka poslala starší dcerku Františku pro otce do továrny, aby rychle šel pomáhat stěhovat. Otec běžel domů tak rychle, že mu dítě nestačilo. Když přiběhla Františka dolů, voda se již tak rozlila, že se k rodnému domku

Uprostřed Vojta Náprstek s manželkou, foto ČTK.

již nemohla dostat. Zůstala bezmocně stát na břehu. Najednou přišel další mohutný přívál, domek podemlel a vše odnesl neznámo kam. A malá Františka zůstala sama. Celá rodina se utopila, ani jejich těla nebyla nalezena.

Když se o této tragédii dozvěděl pan Vojtěch Náprstek, český vlastenec a buditel, ujal se opuštěného sirotka. Ale že byl tenkrát ještě svobodný, dal Františku na svůj náklad na výchovu k paní Malé (její syn se později oženil s Antonii Strimplovou, sestrou Rudolfa). Když se pan Náprstek oženil, vzal si Františku ještě se třemi jinými dívkami na další výchovu k sobě do domu k Halánkovům v Praze, Betlémské nám. (nynější Náprstkovo muzeum). Dívky tam byly tak dlouho, dokud nedostudovaly a staly se samostatnými.

U Náprstků se scházela samá přední společnost vzdělaných Čechů. Měli velikou knihovnu, která byla dívkám přístupná, a sám pan Náprstek vybíral chovankám vhodnou četbu. Konaly se tam i různé vzdělávací přednášky.

Františka měla pěkný hlas a ráda zpívala. Jednou přišel k Náprstkům cestovatel p. Dr. Emil Holub. Všichni byli pohromadě v jídelně a bavili se ve spolek. Dr. Holub řekl Františce, aby mu něco zazpívala, že slyšel, jaký má pěkný hlas. Františka tedy bez rozmyšlení spustila:

„V té horké Africe,
tam rostou velbloudi,
to jsou ty šípy pouště
a nikdy nezabloudí.
Na krk se dá FROUCHBRIEF
přes zadek se pleskne
a už plave ten šíf.
Náš pan doktor Holub
tam také cestoval

a třikrát za den
svůj život všanc vydal.
On skákal z vodopádů,
každého tygra sek
a elefanty hrozné
porážel na bobek."

Tato v té době velmi rozšířená odrhovačka Dr. Holuba rozveselila a kurážná Fanyňka dostala od něho pytlík pomerančů.

Pan Náprstek dal Františku vystudovat a ona se stala učitelkou. Znovu potom bydlela u rodiny Malých. To již Tony Strimplová byla provdána za JUDr. Jindřicha Malého, magistrátního radu. Tam se Františka poznala s Rudolfem Strimplem, bratrem Tony, a on k ní zahořel opravdovou láskou. Františka se nejdříve lásce bránila, že je chudobná a že by si Rudolf měl najít bohatší nevěstu. Také Rudolfova rodina nebyla jeho volbou moc spokojena. Ale Rudolf přece prosadil svou a rodiče nakonec svolení dali. Jak mu tuto neústupnost záviděl jeho přítel Carmín. On byl slaboch, poslechl své rodiče, upustil od Rudolfovy sestry Žofie a oženil se dle přání rodičů s bohatší nevěstou. Ale celý život byl nešťastný, zatím co Rudolfovo manželství bylo velmi, velmi šťastné.

Každý, kdo rodinu Rudolfa Strimpla poznal, záviděl mu jeho klidnou a láskou prozářenou rodinnou idylu. Františka byla vydatnou pomocnicí a láskyplnou a pečlivou ženou i matkou. U nich se od rána do večera zpívalo a to vždy dvojhlasně. Bylo to opravdu vzorné manželství.

Ale ani v Sedlčanech Rudolf dlouho nevydržel. Stále toužil hospodařit a tu se roku 1895 naskytla příležitost. Pronajal si od svatovítské kapituly statek Chlístov u Netvořic. Leží mezi Štěchovicemi a Neveklovem v těsné blízkosti Teletína. Odstěhoval se tam v březnu 1895 se ženou a dcerkou Věrou. V srpnu toho roku se narodila druhá dcera. Ta dostala jméno Vojtěška. Oni u Strimplů tehdy čekali s určitostí chlapce a již měl i určené jméno. Co dělat, když přišlo děvče! Za ní následovala ještě Marie a naposled Helena. Rudolfovo přání mít syna se nesplnilo. Měl 4 dcery.

Původně přivedly Rudolfa na Chlístov včely. Chtěl tam včelařit ve velkém. Ale včelám se tam nedařilo. Bylo tam příliš větrno. Statek byl velmi zanedbaný. Všichni dřívější majitelé zkrachovali a Rudolf převzal polorozpadlý objekt, který neměl ani kolny, ani špýchar. Na skalnaté a písčité půdě se rodily jen špatné brambory, oves a žito. Ale Rudolf se nevzdal. Byl velmi pilný a houževnatý. Chtěl nejdříve zvelebit pole a na to potřeboval hnůj. Začal tedy pěstovat hovězí dobytek na žir. Ze zpustlého statku vytvořil vzorné hospodářství.

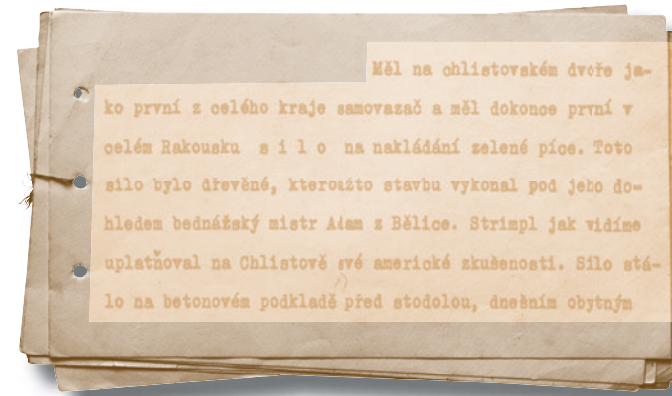
První u nás začal ukládat zelenou píci do sila. Bylo to první silo v Rakousku-Uhersku. A tak na Chlístov brzy začaly jezdit výpravy z hospodářských škol z Tábora, Prahy, Vídně, z Německa i z Polska. Byl také jeden z prvních zemědělců, který si objednal samovazač Cormic. Z Ameriky si objednal semena obilí. To zasel v zahradě na záhon a pečlivým výběrem zrn rozmnožil a pak tímto vyšlechtěným

Chlístov – pronajatý statek Rudolfa Strimpla, 1930, foto Dvořák, Davle.

obilím osel pole. Rozmnožené osivo prodával. Tam, kde prvním rokem dosáhl chudičský oves sotva 50 cm, za 10 let vyrůstal bujný oves bohatých klasů do výše 152 cm!

Zlepšoval vše kolem sebe. V zimě, když nebylo jiné nutné práce, dal upravovat cesty a prachem střílet skály na polích. Močálovitá luka odvodňoval trativody. Na louce, kam odváděl močůvku, z lesních malin vypěstoval velkoplodé maliny pro obchod i na výrobu vína a šťávy.

Citace z Teletínské kroniky VI. Mühlbacha.

Měl i zahradu, kde pěstoval obdivuhodné druhy zeleniny. Leč pro tu nenašel v okolí odbyt. Pro zábavu narouboval na brambory rajčata a tak měl sklizeň nad i pod zemí.

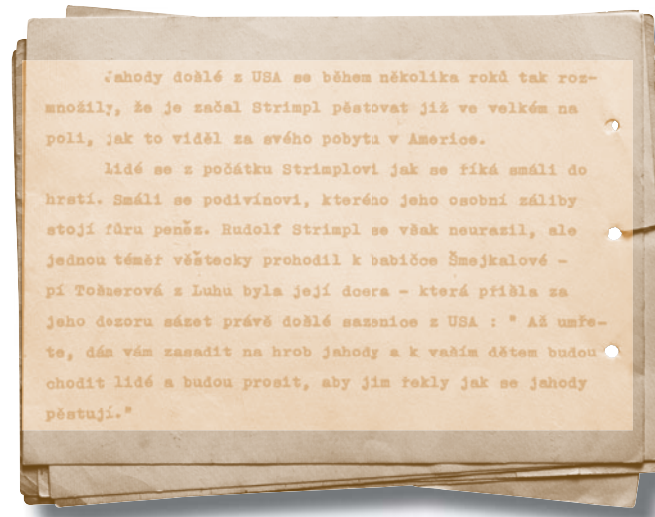
Stroje Voseček Tábor, které pracovaly na Chlístově.

Stroje na přípravu siláže, konec 19. století, Voseček Tábor.

Zaváděl však i jiné novoty. Spojil se s americkým pěstitelem jahod Ferrym a ten mu poslal jahodové sazenice. Rudolf jahody v zahradě rozmnožil a začal je sázet na pole. V letech devadesátých bylo to u nás ovoce téměř neznámé. Dnes ani nechápeme, jaká byla potíž s odbytem prvních jahod. Rudolf Strimpl sám rozmarně vyprávěl, že první jahody pečlivě vybrané poslal významnému členu kapituly. Ten je obdivoval, ale poslal je panu arcibiskupovi. Ten je opět daroval dále, až přišli zpět prvnímu obdivovanému, ale v jakém stavu!

Co smíchu a různých poznámek padlo na toto nové podnikání Strimpla! Ale on si z toho nic nedělal a po těžké námaze přišla bohatá odměna. Rudolf uvedl na pražský trh jahody jako rajská jablíčka a pěstoval jich 17 různých druhů! Krásné, chutné a vonící ovoce vystavené ve výkladních skříních našlo brzo četné kupce a jeho odbyt byl zajištěn. Dodával firmě Libert, Vaníček a jiným. Zasílal denně 10–15 kg pečlivě vybraných jahod.

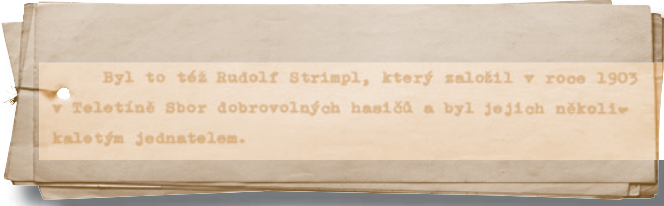
Citace z Teletínské kroniky VI. Mühlbacha.

Krňanské a Teletínské jahody se od přelomu 19. století dopravovaly do Prahy po vodě na vorech, povozy, ale také pěšky. Pak je trhovci nabízeli na zeleninových trzích. ČTK.

Rodina následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este.

Citace z Teletínských kronik VI. Mühlbacha.

Do Prahy se posílaly jen jahody prvotřídní. Ty podradnější se zavařovaly bez cukru do lahví a to kupovali cukráři nejen z Prahy, ale i do Stalic byl značný odbyt na výrobu zmrzliny. Rudolf vyráběl však z jahod i malin výborné víno a šťávy. A tak za několik let zpustlý Chlístov by málo kdo poznal. To, co Rudolf Strimpl vybudoval, se rovnalo zázraku. A tak Rudolf, na jehož dobrácké tváři snad nikdy nebyl vidět hněv, ale jen laskavý úsměv, byl v celém kraji velmi vážen. Nejlepším dokladem, jaké vážnosti se těšil, jest, že bývalý bohorovný pán konopištský Franz Ferdinand d'Este za svého pobytu na Konopišti několikrát Strimpla navštívil. I stalo se, že při první návštěvě arcivévoda začal rozmluvu německy, ale Strimpl odpovídal zdvořile anglicky nebo francouzsky. „Proč se mnou nemluvíte německy? Víme, že dobře

1. Čížková
roz. Řepová
z Teletína	2. Nanda Požárská
z Větrova
roz. Padevětová	3. Marie Hromasová
z Teletína	4. Marie Strimplová
dcera R. Strimpla
5. Stará Šmejkalová
z Luhu	6. Žanda Kulhavá roz.
Papírníková z Větrova	7. Piskáčková Milada roz.
Sládková	

Dělnice při sklizni jahod – konec 19. st., Kronika Teletína, VI. Mühlbach.

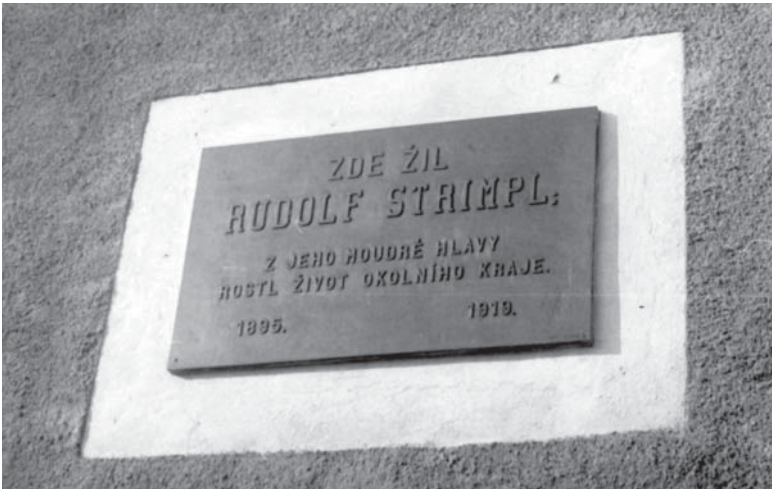
První samostatný jahodář – Krňany, Stibůrek od křížku, Národní zemědělské muzeum v Praze.

Pletí na poli Stibůrka od křížku – Krňany.

Průčelí statku původního nájemce, kde jsou patrné stopy po vyrvání pamětní desky R. Strimpla ze zdi.

Pamětní deska občanů Teletína a okolních obcí – 1937, jako projev uznání R. Strimplovi. O její další historii v závěru kapitoly.

umíte," řekl mu vévoda. „Prosím o laskavé dovolení, abych s Vaší Výsostí mluvit nemusel, já jsem Čech!“ A vévoda od té doby mluvil s ním pouze anglicky.

Vévodovy děti musely chlístovského hospodáře uctivě zdravít. Několikrát byla vévodova rodina u Strimplů na svacině. Po prvé, když přijeli, prostřela mladá hospodyně „parádní“ kávový servis, který dostala od jakéhosi bohatého továrníka svatebním darem. Je to jemný ručně malovaný porcelán. Každý hrneček má však jiný obrázek na čínské motivy. Na jednom hrnečku je však nakreslena opice a ten náhodou zrovna dostal arcivévoda. Žofi, která byla zrovna na Chlístově, byla celá strnulá nad nevkusnou drzostí mladé paní, jak to nazvala. Chybu chtěla horlivě napravit, ale vévodovi se tento porcelán tak líbil, že řekl se smíchem, že až příště přijde, jiný hrneček nechce.

Arcivévoda si Strimpla velmi vážil pro jeho pokrokové hospodářství a nabídl mu místo generálního ředitele na svých statcích. A tu mu Rudolf odpověděl: „Promiňte Vaše Výsosti, ale já jsem raději malým pánem než velkým sluhou.“ Vévoda si vážil Strimpla natolik, že mu tedy nabídl do ná-jmu kterýkoliv jeho statek. Rudolf si však r. 1917 pronajal na Žatecku velkostatek Drahonice u Lubence. 600 ha veliký Chlístov předal nejstarší dceři Věře. Do Drahonic převezl jahody a maliny, ale pěstoval je v menší míře než na Chlístově. V těžké půdě se dařilo lépe chmelu, cukrovce a ječmenu.

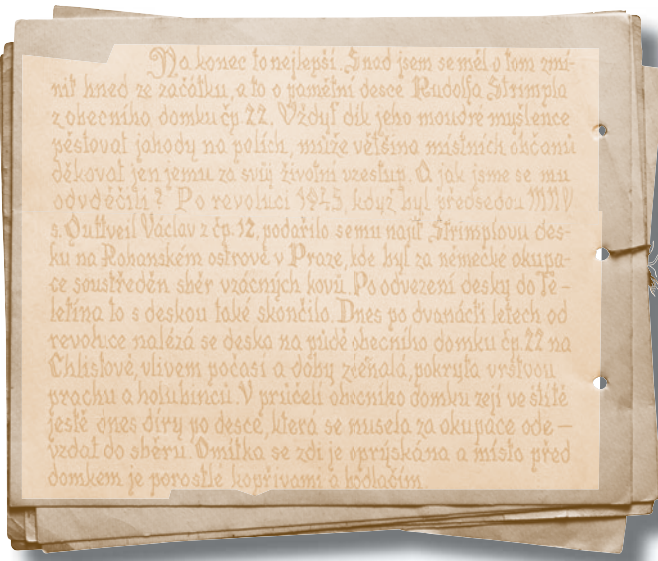
Ale ani lid z okolí Chlístova nezapomněl. Dne 29. srpna 1937 zasadili pamětní desku na obytném stavení v Chlístově. Je na ní napsáno:

Zde žil Rudolf Strimpl.

Z jeho moudré hlavy rostl život jahodářského kraje.

Při odhalení desky řekl řečník mimo jiného: U těch slov by se měli zastavit a zamyslet všichni, kdo půjdou okolo. A znovu a znovu přemýšlet o bohatém životě Rudolfa Strimpla, velkého a ušlechtilého člověka, který svým významem přerostl daleko rámec kraje, v němž žil a pracoval. Bez něho bylo by v zapadlém Povolavě jen živoření. Měl opravdu moudrou hlavu, nikoli chytrou. Chytrá hlava je ta, která jen počítá. Rudolf Strimpl nehromadil peníze. Opravoval, zveleboval, pomáhal kde komu. Jeho prostřednictvím rozmohly se jahody v celém kraji a staly se hlavní obživou mnoha lidí. A tak malý, slabý chlapec se stal váženým a velkým mužem. Je to příklad poctivého českého člověka.

Pokračování kroniky vystaveno na www.mezirekami.cz

Citace z kroniky Teletína, VI. Mühlbacha hovoří o smutném osudu pamětní desky Rudolfa Strimpla z roku 1937, která byla z války sejmuta a určena k zničení, pak se málem ztratila a jen odvahou jedinců byla opět tak trochu potichu vrácena na své původní místo.

PĚSTOVÁNÍ JAHOD NA PŘELOMU TISÍCILETÍ

Ovocnářská unie České republiky

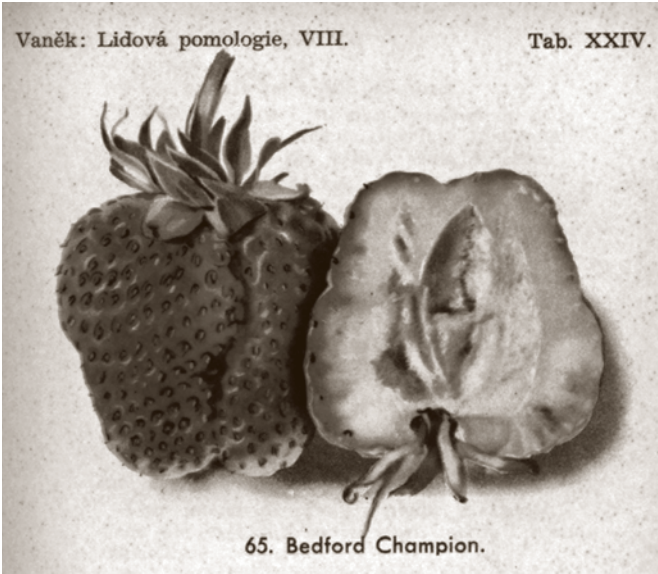
Ing. Roman Chaloupka, tajemník Ovocnářské unie ČR

V Českých zemích se s pěstováním velkoplodých odrůd jahodníku započalo oproti jiným evropským zemím poměrně pozdě – až ke konci 19. století. Pro naše klimatické podmínky se historicky osvědčily především odrůdy německé provenience. Tradičně se v Evropě jahody pěstovaly kromě Německa zejména ve Francii, Holandsku, Itálii a V. Británii, odkud pochází celá řada u nás dodnes pěstovaných odrůd.

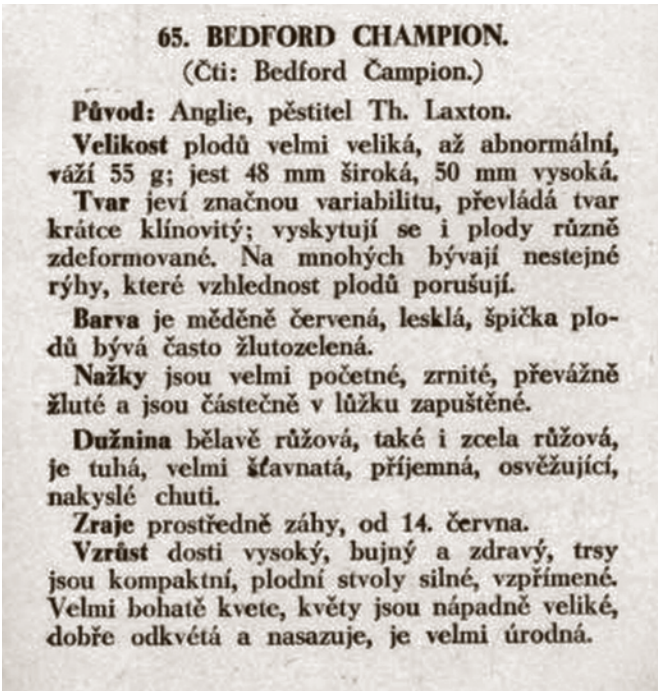
Dnešní odrůdy jahod nelze již s odrůdami pěstovanými před 100 lety kvalitativně srovnávat. Nové odrůdy mají pevnější konzistenci a je možno je převážet na podstatně delší vzdálenosti. Značně se změnily i možnosti přepravy, takže se dnes v našich obchodech běžně setkáváme s produkcí jahod pocházející ze Španělska či Egypta. Přes všechny tyto vymoženosti moderní doby stále platí, že nejcudnější jsou vždy čerstvě natrhané, plně vyzrálé plody. Podtržené plody, často přirychlované postrádají plnou chuť a bývají kyselé a jen sotva mohou, kromě potěchy pro oko, naplnit očekávání náročnějšího konzumenta.

V poválečném pěstování jahod se částečně uplatnily ještě i odrůdy s jednopohlavními květy (např. Mizi Schindler), které bylo nutno kombinovat ve výsadbách s odrůdami s květy oboupohlavními. V Evropě vzniká v 60. letech celá řada odrůd, přičemž některé z nich se dosud pěstují a staly se dnes již téměř legendárními ('Senga Sengana', 'Senga Gigana', 'Redgountlet').

Postupně vzniká celá řada kvalitních odrůd, které se stávají nosnými odrůdami produkce i u nás ('Elsanta', 'Honeoye', 'Korona'). Šlechtění jahod probíhalo i v ČR (ČSSR) na šlechtitelských stanicích v Turnově, na Velehradě či ve slovenských Bojnících. Z tuzemských odrůd můžeme jmenovat například 'Karmen', novější odrůdu 'Dita' či velmi

Půda: má-li plně uspokojiti, vyžaduje dobře obdělávanou, vyhnojenou půdu, daří se i v půdě lehčí.
Upotřebení: výborná tržní odrůda, vhodná pro polní pěstování jahod. Plody snášejí i delší dopravu. Dá se s úspěchem také rychlit.

Časopis Zahrádkář poskytl dobové informace o původní odrůdě jahod.

ranou odrůdu 'Prima'. V současnosti u nás probíhá šlechtění nových odrůd jen ve velmi omezené míře.

V roce 2010–11 se v naší republice zabývá více či méně profesionálně pěstováním jahod 60–100 podniků, přičemž celková výměra produkčních výsadb se odhaduje na 500 ha. Jahody se hojně pěstují současně v soukromých

Václav Stibůrek z Netvořic vzpomíná: „Na fotografii je můj děda Josef Pivný se svými dcerami při sběru jahod. Děda se zasloužil o rozvoj jahodářství v Netvořicích. Ještě po 2. světové válce bylo možno slyšet o odrůdě jahod „pivňasky“.

„zkušenou“ do světa a později ho s rodinou nenásledoval. Život je přece cennější než majetek. Když německá rasistická nenávist tvrdě dopadla na naši zemi, bylo již pozdě. Celá rodina byla Němci vyvražďena pro svůj židovský původ v koncentračních táborech. Unikla jen Anna díky oceánu a vdova po Karlu Heřmanovi díky árij-skému původu. Bedřich Heřman byl ve své době významnou osobností Netvořic a hodně pro ně udělal. I elektrickým proudem z továrního generátoru vypomáhal Netvořicům, když bylo třeba. Zasloužil by si zvětčení své památky dříve, než bude úplně zapomenut.

V roce 1937 se má rodina přestěhovala od Kubásků do nově postaveného domku číslo 162. To je ten, co v něm žijí dodnes. Samozřejmě s pozdějšími úpravami. Všimněte si rozdílu čísel. Otcům domek po postavení dostal číslo 129, nás již 162. Přibližně během deseti let se Netvořice rozrůstaly. Ne nadarmo se mnoha domkům, ale i pozdějším vilkám, říká jahodové. Od počátku dvacátých let se

Budova bývalé Heřmanovy koželužny.

Foto: Z archivu OÚ Netvořice

po kraji začalo šítit pěstování zahradních jahod. Kde se tu vzaly? Na Chlístov u Teletína přivezl sazenice „amerikánek“ Štrimpl. Zpočátku sklízel posměch, co že to sem z dalekého světa přitáhl. Pro zdejší kraj takovou neobvyklou věc. Za dva roky se už nikdo nesmál, když šly jahody výhodně na prodej. Pomalu přicházeli loudit o sazenice. Jahodářským průkopníkem v Netvořicích byl pan Josef Pivný. Měl domek na Dolejšově pozemku, tam, kde je dnes přibližně vjezd k panu dr. Cervenému. Nasázal jahody pod Sopicí a tím začalo velkoplošné pěstování jahod v Netvořicích. Proto se také prvním jahodám říkalo „pivňasky“. Zanedlouho k nim přibýly další druhy.

Časem se usídlily jahody skoro v každém netvořickém čísle. Sklizeň šla ne do kilogramů, ale do metráků. V době vrcholu sklízne se také sklídilo denně až dva a půl metráků od jednoho pěstitele. Osázeny celé parcely a v druhé polovině dvacátých let již dojíždělo pět nákladních aut pro jahody na prodej. Na ošetřování i v době sklízne byly najímány sezónní dělnice, další zdroj příjmů pro chudší obyvatele, někdy jediný. Hlavní odběr zajišťovala paní Roubíčková, obchodnice z Týlova náměstí v Praze, která odvážela i nasbírané borůvky. Po Druhé světové válce již nebylo pěstování jahod obnoveno v takovém rozsahu, na výkup asi do šedesátých let. Dnes jsou jahody pěstovány většinou jen pro vlastní spotřebu nebo pro drobný prodej známým.

(pokračování)
Vyprávění pana Bedřicha Žáka z Netvořic zaznamenal – lašt –

Citace z dobového tisku o historii netvořických jahod zvaných „pivňasky“.

RUDOLF STRIMPL

v souvislostech doby

„**Rudolf Strimpl** je plným právem považován za zakladatele pěstování jahod v Čechách, ač v okolí Přerova na Moravě, v jeho době, již také zemědělci vysazovali jahody. Jeho poznatky o pěstování jahod nebyly popsány, v ústní podobě je znal František Landovský, pozdější vysokoškolský učitel zahradnictví na Vysoké škole zemědělské v Praze. Ten již v roce

zahradách. Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) v ČR ročně uznává více než 5 mil. sazenic. Pro zakládání profesionálních výsadeb se však kromě klasické sadby uplatňuje zejména dovážená frigosadba (některé právně chráněné odrůdy nemohou být v rámci ČR množeny, ale prodej dovezených sazenic je možný). Stejně jako v minulosti se největší jahodárny nacházejí v dosahu velkých měst – v okolí Prahy (Přerov nad Labem, Břežany, Kunratice, Mělnicko), na Turnovsku, v okolí Hradce Králové, v jižních Čechách, ale samozřejmě i na Moravě v oblasti pod Brnem nebo na Kroměřížsku. Mnoho menších podniků pěstuje jahody prakticky po celé naší republice včetně Vysočiny. Oproti zemím západní Evropy u nás samosběr stále představuje významnou část odbytu. V supermarketech se prodává našich jahod jen malé množství.

V sousedním Německu se jahody pěstují na výměře okolo 13 tis. ha. V rámci celé EU se jahodník pěstuje cca na 115 tis. ha. Evropa patří k nejvýznamnějším producentům jahod na světě. V rámci EU produkuje nejvíce jahod Španělsko, Itálie a Polsko. V posledních letech se zvyšuje produkce ve středozemní oblasti (Maroko, Egypt, Turecko). O jahody je na trhu zájem a produkce se v posledních desetiletích zvýšila více než o 1/3.

Pěstitelé jahod nemají v současnosti vlastní profesní svaz. Část pěstitelů je sdružena v rámci Ovocnářské či Zelinářské unie, ale většina pěstitelů není organizována vůbec, a tak zde trochu chybí komplexní řešení potřeb jahodářského odvětví.

Předání čestného občanství obce Krňan – Chlistova in memoriam potomkům Rudolfa Strimpla se účastnil také předseda Ovocnářské unie České Republiky, Ing. Martin Ludvík.

se nejvíce hodily odrůdy vyšlechtěné nejbližší od nás. Byly to německé odrůdy Laxton´s Nobile a Royal Sovereign, už tehdy vyhodnocené, že jsou lepší než řada starších anglických odrůd. Pan Strimpl měl možnost poznat i zajímavou francouzskou odrůdu Madame Moutot, která se udržela až do 60. let minulého století. Největší plochy jahod byly na konci 19. století v okolí Hamburku, odkud se jahodářství rozšiřovalo podle Labe východním směrem.“

Ing. Jana Dlouhá, Týnec nad Labem, 24. dubna 2011

Zástupkyně současných chlistovských rodin, které takřka po tři generace okopávaly zdejší jahody, stojí u obnoveného pole na místě původních strimplových jahod.

Památku Rudolfa Strimpla uctily Sbory dobrovolných hasičů z Teletína, Krňan a okolních obcí stejně jako v roce 1937 při slavnostním odhalení pamětní desky Rudolfu Strimplovi.

Rodiny Chodounských a Krejčíků, potomci rodu Rudolfa Strimpla, přebírají 30. dubna 2011 při příležitosti 115 let prvních jahod v Čechách čestné občanství obce Krňany. Rudolf Strimpl se zasloužil o rozšíření velkoplošných jahod v Čechách a pomohl chudému kraji k prosperitě. Čestné občanství předává Alena Drábková, Teletín – Chlistov.

Rodina Chodounských a Krejčíků se znakem obce Krňany. Na počest Rudolfa Strimpla umístila obec Krňany jahodu do znaku obce.

Uprostřed s mikrofonem Josef Dušek, kronikář Spolku rodáků a přátel muzea v Netvořicích, mezi občany Teletína – Chlistova a okolních obcí.

VLTA VSKÉ PROUDY

ročník IX.,
23. 6. 1930

Z Netvořic. Nedělí 7. června byla u nás zahájena jahodová sezona. Překupníci z Prahy dojíždějí denně k nám i do okolních obcí, aby skupovali krásné plody, které posledními deštičky pěkně nalévají. Jahod bude letos dost, ježto ledoví muži letos nenatropili v květu žádných škod. Chladnější počasí a častější déšť dává naději, že sezona potrvá do počátku července. Plody za těchto okolností dozrávají sice volněji, za to jsou větší a je jich více. Práce se sbíráním a rovnáním plodů do lísek je dost, přináší však peníze pěstitelům v době, kdy, jak se u nás lidově říká, nebylo možno o krejcar ani zavádít. A právě proto by neměli pěstitelé z celého našeho kraje i překupníci zapomínati na zakladatele tohoto průmyslu u nás – p. Rudolfa Strimpla. Jeho památku by nejlépe uctili, kdyby každoročně jakoukoliv částkou přispěli na pamětní desku, na niž počalo se vybírat již předloni. Výtěžek z dřívějších sbírek je uložen na vkladní knížce u Spořitelního a záložního spolku v Netvořicích, který přijímá další příspěvky na tento účel.

JAROSLAV LAŠTOVIČKA: Z HISTORIE NETVOŘIC

vydáno 2003

Někdy na konci 19. století si Rudolf Strimpl po návratu z Ameriky (odtud přezdívala Amerikánek) pronajal dvůr v Chlístově u Teletína a tam začal s pěstováním jahod. Zanedlouho si získaly Strimplovy jahody takový věhlas, že u něho byl častým hostem i konopištský arcivévoda a následník trůnu František Ferdinand d'Este. Přijížděl autem do Netvořic, kde auto zanechal na farském dvoře, a kočárem pokračoval přes Makovice na Chlístov. Strimpl byl

jistě právem hrdý, že tak mocný pán ho poctívá svou přízní, ale na druhé straně nelibě nesl, když arcivévodovy děti při ochutnávce jahod nezbedně skotačily v záhonech a šlapaly po plodech.

J. DUŠEK: HISTORIE SPOLKU RODÁKŮ Z NETVOŘIC

2004

V roce 1914 vyšlo první číslo Vltavských Proudů. Od ledna do června 1914 vyšlo 6 čísel velkého formátu. Atentát z 28. 6. 1914 na následníka habsburského trůnu Ferdinanda d'Este znamenal mobilizaci, začátek 1. světové války a umrtvení veškeré spolkové činnosti. Pro zajímavost ještě uvádím ukázky z článku, otištěného v posledním 6. čísle před 1. sv. válkou: „Zajímavá epizoda je ze života rodinného následníka trůnu arcivévody Ferdinanda d'Este. Pan Rudolf Strimpl, nájemce dvora v Chlístově u Netvořic, po mnoho let pěstuje na svých polích maliny a jahody ve velkém, zcela po americku, neboť sám dvojím pobytem v Americe (Texasu) naučil se znáti směr tamního intenzivního hospodářství. I v oboru tam docílil p. Strimpl neobyčejných u nás výsledků a konsumentí pražští nemohou si vynachváliti ranné a výborné pochoutky chlístovské, jež za sezony ženy ve zvláštních koších donášejí ku parníkům ve Štěchovicích. ...Není divu, že kdo viděl výsledky práce takové, mluvil takřka o zázraku, ježto půda tamní je až smutně proslulá. Nebylo také divu, že i pan arcivévoda František Ferdinand d'Este doslechl se o skvělé plantáže jahodové a malinové a na skrovný stateček přijel, aby sám se přesvědčil. Přijel s celou rodinou, přičemž měl příležitost hned také se přesvědčiti o bídých cestách tamního okolí... Vznešení hosté obdivovali se tak oně velké jahodě, že pojídali jen její menší dručky. „Taková jahoda je věru jen na podívání, tu věru nesmíme snísti,“ řekl pan arcivévoda. ... Od té doby jmenován byl p. Strimpl dodavatelem dvora arciknížecího.“

VLTA VSKÉ PROUDY

ročník XVII.,
č. 1/24. 1. 1938

Vysoký Újezd u Netvořic. Odešel rok 1937 a vlády se ujal rok nový, jemuž snad s nadějí každý hledí vstříc. Ne na rok, ale sami na sebe se spoléhejme, důvěřujme jeden druhému. Společnou prací se mnoho dokáže i život zpříjemní. Třebaže čtenáři Vltavských Proudů o Vysokém Újezdě a okolí ničeho nečetli, přece jen se nespalo. Republikánský dorost a sbory dobrovolných hasičů spoluprací se již o to postarali. O květné neděli sehrál republikánský dorost z Vys. Újezda veselohru od Smolíkové „Zelené království“, o velikonočních svátcích pokračování této hry „Děvče od Čerchova“. Dne 1. května hasičský sbor sehrál drama „Evropa hoří“. Nový hasičský sbor byl založen v Blatnicích a v srpnu předána mu byla nová motorová stříkačka a skladiště. 29. srpna byla odhalena pamětní deska zakladateli jahodářství Rudolfa Strimplovi v Chlístově. Sraz účastníků byl v Teletíně, odkud se šlo na Chlístov. V průvodu se pěkně vyjímalý členky republikánského dorostu z Vysokého Újezda a Krňan, které se ve svém kroji červenaly jak pravé jahody.

VZNIK ČSR

Dny a hodiny, ve kterých přispěl svou prací k vzniku svobodného Československa synovec jahodáře Strimpla, který na Chlístově trávil letní měsíce – Ludvík Strimpl.

Ludvík se chtěl zejména věnovat malířství, a proto přesídlil na začátku I. světové války do Paříže, ale zájem o dění doma a smysl pro politiku ho zavedl až do okruhu dr. Edvarda Beneše a T. G. Masaryka, kde odvedl hodně práce pro Československou národní radu. Osobně se angažoval v přípravách nové republiky. Po jejím vzniku se stal diplomatem a od roku 1927 šéfem protokolu prezidenta Osvoboditele, Tomáše Garrigue Masaryka a posléze dr. Edvarda Beneše.

PŘIPOMEŇME SI HISTORICKÉ OKAMŽIKY VOJTĚCH BASL

V Čechách se měla konat 14. října velká demonstrace proti vývozu potravin ze země. Pod vedením Sociální rady, kterou tvořili předáci sociálních demokratů a národních socialistů, přerostla v generální stávkou. A stejného dne sdělil dr. Beneš spojeneckým státům, že byla utvořena prozatímní československá vláda. Rakousko-Uhersko se nezadržitelně rozpadalo a ani císařský manifest, který o dva dny později sliboval federativní uspořádání monarchie, nemohl už lavinu zastavit. 18. října T. G. Masaryk jménem československé vlády proklamoval ve *Washingtonské deklaraci* nezávislé Československo jako demokratickou republiku. Všichni už netrpělivě čekali, až černý orel skončí svůj poslední let a český lev rozbije staleté mřížce. 28. října začala v Ženevě schůzka představitelů domáciho *Národního výboru* v čele s Karlem Kramářem se zahraniční Národní radou československou, kterou vedl

Synovec Rudolfa Strimpla, Ludvík Strimpl, Nadace Langhans Praha, restaurování: Martina Fornusková a Iva Poláková.

E. Beneš. V týž den však před desátou hodinou vytukal telegraf v Praze zprávu, že Rakousko-Uhersko přijalo nové podmínky prezidenta USA Wilsona, který prohlásil, že pouhá autonomie pro ujařmené národy nestačí. Rázem vypukla spontánní manifestace Pražanů. Po celém městě zaválaly červenobílé prapory, z úřadů byli strhávány orlové, nenáviděné symboly staré monarchie.

Do čela nekrvavého povstání se postavili zbývající členové Národního výboru, kteří pak vešli do dějin jako „muži 28. října“. Uprostřed nadšených davů proklamovali nezávislost našeho státu. Zazněla slova: „*Lide československý! Tvůj odvěký sen se stal skutečností. Stát slovenský vstoupil dnešního dne v řadu samostatných kulturních států...*“

V Praze a ostatních městech lid jásal, na frontě stále ještě padaly výstřely. Rakousko-Uhersko kapitulovalo 3. listopadu. Německo dokonce až jedenáctého.

Tak se zformoval nezávislý československý stát, k němuž byla na základě mírových jednání v Paříži i podle přání obyvatel připojena Podkarpatská Rus.

ýznačné osobnosti na teletín-
ském katastru.

Vyslanec Ludvík Štrimpl bývalý šef protokolu presidenta republiky před rokem 1937. Zemřel na zápal slepého střeva v podolském sanatoriu v Praze 20. prosince 1937. Ludvík Štrimpl zaujímal za prvé světové války přední místo mezi lidmi, kteří budovali československý stát. Vzděláním byl malíř, umělec. Jeho pařížský byt často hostil ve velké válce presidenta Osvoboditele i presidenta Dr. Eduarda Beneše. Ludvík Štrimpl vykonával v Paříži mnoho práce v Československé národní radě. Po válce byl jmenován roku 1922 čs. vyslancem v Bruselu, od roku 1927 byl šefem protokolu presidenta čs. republiky, nejprve presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka, potom presidenta Dr. Eduarda Beneše.

Vyslanec Ludvík Štrimpl byl synovcem Rudolfa Štrimpla, krále jahodářů, nájemce dvora Chlistova u Teletína. Jako student trávil u svého strýce na Chlistově každé prázdniny mezi ostatními dětmi z četného Štrimplova příbuzenstva.

Když odevzdávali teletínští a okolní jahodáři v srpnu 1937 veřejnosti na Chlistově Štrimplovu pamětní desku, zúčastnilo se této slavnosti celé Štrimplovo příbuzenstvo, jen vyslanec Ludvík Štrimpl chyběl. Provázel právě presidenta T. G. Masaryka na jeho cestách po Moravě. Jeho sestra Outenrovová, roz. Štrimplová, z Bedřichovic a bratr, Docent MUDr. Václav Štrimpl z Košic, na slavnost přijeli.

Aby zabránil chaosu, vyhlásil Národní výbor v Praze hned 28. října platnost dosavadních zákonů. Zároveň však vyzval obyvatelstvo k přebírání správy obcí a měst do rukou místních Národních výborů. Během prvních 14 dnů své činnosti vydal 17 nových nařízení, převzal centrální úřady do českých rukou a vykonal přípravy ke svolání Národního shromáždění. Významnou novinkou v nejvyšším zákonodárném sboru byla účast žen. Počet poslanců byl rovněž doplněn o zástupce ze Slovenska.

Na prvním zasedání 14. listopadu 1918 Národní shromáždění jednomyslně sesadilo Habsburky, provolalo republiku a prvním prezidentem zvolilo T. G. Masaryka. V čele vlády pak stanul Karel Kramář. V šedesáti letech, kdy většina lidí odchází na odpočinek, zvolil T. G. Masaryk strastiplnou cestu exulanta. Po čtyřech letech odříkání, usilovné práce a neustálého jednání pomohl své vlasti získat svobodu a stanul v čele státu.

Masaryk podle tehdejší československé ústavy neměl velké pravomoci, ale o to větší morální autoritu. Tím, že nové Československo postrádalo státní tradici – po bitvě na Bílé hoře jsme vlastní stát ztratili, Slováci jej vlastně nikdy neměli – ztělesňovala osoba Masarykova ideály svobodné a demokratické společnosti. Odtud také vyplynul někdy až nezdravý kult „tatička Masaryka“, proti kterému se sám T. G. Masaryk bránil.

T. G. Masaryk a Edvard Beneš, foto ČTK.

Členové Národního výboru československého v Ženevě v říjnu 1918. Zleva Ivan Markovič, Antonín Kalina, Ludvík Štrimpl, Gustav Habrman, František Staněk, Karel Kramář, dr. Jaroslav Preiss, Štefan Osuský, Václav Klofáč, dr. Edvard Beneš, Přemysl Šámal a Emanuel Svoboda. Foto ČTK.

LUDVÍK STRIMPL, MALÍŘ A DIPLOMAT

18. 11. 1880, Praha – 20. 12. 1937, Lucembursko

Malíř Ludvík Štrimpl zprostředkoval schůzku M. R. Štefánika s E. Benešem, setkali se v malířově pařížském bytě 13. prosince 1915 – měsíc poté, co Český komitét zahraniční zveřejnil hlavní cíl odboje: vytvoření „samostatného československého státu“. U mocností Dohody nevyvolal větší ohlas a jeho protagonisté kalkulovali s myšlenkou trvalé emigrace v případě neúspěchu. Masaryk počítal s profesurou v Londýně a Beneš si hledal místo na škole orientálních jazyků v Paříži.